

PUNTO DE VISTA 2022

Bertakoa eta nazioartekoa

Martxoaren 14tik 19ra bitarte ospatuko da Iruñeko Punto de Vista jaialdia, Baluarte Aretoan eta inguruetan. Jone Atenea iruindarraren *Los caballos mueren al amanecer* (2022) filmak irekiko du zinemaldia eta beste hainbat euskal zinemagile ere izango dira protagonista. Arantza Santestebanen, Irati Gorostidiren, Ainara Elgoibarren, Lur Olaizolaren eta Patxi Burilloren lanak ikusgai izango dira, besteak beste.

 AINHOA GUTIÉRREZ DEL POZO PUNTO DE VISTA

'Lan' izeneko saila da aurtengo berrikuntzetako bat.

Zinema jaialdiaren datak iritsi ahala hasten da atzera begirakoa. Iazko edizioaren aldean badira aldaketa batzuk: azken hiru urteetan Garbiñe Ortégaren zuzendari-tza artistikoaren pean egon den jaialdiak zuzendari berria du aurten. Aurretik, besteak beste, Oskar Alegriak, Carlos Muguirok edo Josetxo Cerdánek zuzendu dute jaialdiaren alde artistikoa. Aurten berriz, lema Manuel Asínek hartuko zuela iragarri zuten joan den ekainean.

Zuzendari berriak hainbat aldaketa proposatu ditu programazioari begira. Lan izeneko saila da egin duen ekarpenetako bat. Bertan, zinema dokumentaleko imajinazio eta lan prozesuen inguruan hausnartzeko tartea eskaini nahi dute, proiektioez gainera, filmak egiteko prozesuari leku eginez. Landa-lanak filmen prozesuan duen garrantzia nabarmendu eta emanaldiaren atzean dagoen ibilbideari espazioa eskaini nahi diote. Hurbileko egileen testigantzak, hitzaldiak eta mahai-inguruak izango dira sail honetan.

Sekzio horren baitan dagoen *Paisaia* atalean Ainara Elgoibarren *Rotor* (2021), Patxi Burilloren *Argileak* (2022) eta Anna Guia-Erikssonen *They Speak Too* (2020) izango dira hausnarketagai beste hainbaten artean, egileek gidutako tartean. Lehenak Zinebi jaialdiko azken edizioako Cineclub FAS saria jaso zuen, eta Tractora Koop-ek ekoitzitako lana da. Filmak mugimendurik ez duten objektu batzuk erakusten dizkigu: autoak eta Wankel motorrak, erlojuak eta esfera armilarrak, pianoak eta sagarrak. Bolex H16 kameraren bitartez mugimendua gauzaten da, eta gordeta dauden istorioak askatzen dira. Patxi Burilloren lana Elias Querejeta Zine Eskolan hasi zen garatzen, eta ikusten denaren eta ikusten ez denaren sinesmenaren inguruko hausnarketa proposatzen du, gertakari batetik abiatuta: 1931ean bi anaiari amabirjina azaltzen zaie Ezkion, baita, gero, jende-talde zabalago bati ere. Saileko azken pelikulari dagokionez, Luis Francia estatubatuar-filipinarren idatzi batzuetatik abiatuta, elkarrizketa jartzen du abian hizkuntzaren, erregistro formen eta historiaren agerpen fisikoen artean, filipinar gisa bere pertsona propioa barne hartzen duena.

Inaugurazioa Sail Ofizialean lehiatzen den *Los caballos mueren al amanecer* lanak egingo du eta hori izango da filmaren mundu mailako lehen proiektzioa. Atenearen filma urte luzetako proiektua

da, zuzendaria bizi izan den etxe bateko presentziari lotua. Antonio, Rosita eta Juanito anai-arreben istorioa da, zeinak beti elkarrekin bizi izan ziren, araei ihes egiten zien bizimodua aukeratuta. Batek komikietako marrazkilari bezala lan egin zuen, besteak abeslari liriko gisa, eta azkena ez zen ezertan profesionalizatu. Haien afizio bihurtu zen Mendebaldeko filmen eszenak birsortzea Bartzelonako hainbat txokotan. Zaldian ibiltzen iaioa zen Rositak auzoko haurren harridura sortzen zuen zaldi gaineko mugimenduekin. Hil ostean, gordeta gelditu ziren inork ikusi gabeko haien filmak, beste zenbait argazki, gidoi eta ahots grabaketaren artean. Artxibo horren oinordeko izan ziren Ione Atenea eta bere lagunak gero, urte batzuen os-

tean etxea biziarazi baitzuten. Atenearen lanaz honakoa dio Bárbara Mingo Costalesek: "Zaldiak egunsentian hiltzen dira, eta film bat filmatu nahi denean beti aurkitzen da filmatzeko bidea". Hala erakusten du pelikulak. Sail berean ikusi ahal izango da nazioartean hainbat sari irabazi dituen Arantza Santestebanen *918 gau* ere –aurreko orrialdeetan zuzendariarekin izandako elkarrizketak ematen du obra horretan sakontzeko aukera–.

Punto de Vista Jaialdiak baditu beste hainbat saio ere, sail ugaritan programatuta. Batetik, *Atzera begiradak* deritzona: bi artista eta zinemagileren lana berreskuratzen da bertan. Sailaren helburua zinemaren historia birpentsatzea da, ikusgai izan ez diren lan batzuk

Jone Atenea iruindarraren
Los caballos mueren al amanecer ikusi ahal izango da aurtengo edizioan.

berreskuratuz. Aurtengo kasuan, Amos Vogel eta Nancy Holten lanak eskainiko dira. Land Art mugimenduaren baitan izan ziren diziplina ugaritako artisten lanak bildu ditu Garbiñe Ortegak, zinema arloan ia ezezagunak izan direnak. Bestetik, *Foku Garaikideak* deituriko saila ere bada: bertan egingo zaio tokia artxi-bozko fikzioei, baita Manuela Serraren *O Movimento das coisas* lanari ere. Azkenik, *Hezkuntza programa* ere aurkeztu dute, haur eta gazteei aukera emango diena zinema gertuagotik ezagutu, bizi eta zinema programatzeko oinarriak jasotzeko.

Urtero espektatiba handiak sortzen dituen *X filmak* sailarekin itxi nahi nuke jaialdiaren inguruko aurkezpen hau. 2010. urteaz geroztik, jaialdiak hiru zinemagile gonbidatzen ditu Nafarroan errodatuko den proiektu bana aurkeztera, eta horietako bat aukeratzeko epaileek finantzaketan laguntzeko mezenasgo gisa. Iazko proiektu aukeratua izan zen Irati Gorostidiren *San Simón 62* egitasmoa eta urtebeteko epea izan du Mirari Echávarriekin batera hura garatzeko. Filma Lizaso herrian gauzatu zen *Arco Iris* izeneko komunitatearekin lotuta dago -eta zuzendariaren biografiarekin, haren gurasoak kide izan

baitziren-. 1978an gazte batzuek Lizaso herriko komentua alokatu zuten, eta bertan ahalegindu ziren "normaltatetik at" kokatzen ziren harremanak sortzen. Bi artistek orainaldian dagoenaren inguruan hausnartu nahi izan dute lan hone-tan, eta lehen aldiz ikusi ahalko da euren filma jaialdian.

*Manuel Asínek
hartu du jaialdiaren
zuzendaritza
artistikoa eta hainbat
berrikuntza egin du*

Bestalde, aurtengo beste hiru zinemagile lehiatuko dira saileko saria lortzeko: Blanca Camell Galí, Hugo Amoedo eta Magdalena Orellana. Bakoitzak bere aurreko filmak aurkeztuko ditu, baita proposamen berriaren nondik

norakoak ere. Aurretik egindako lanen bidez saiatuko dira proiektu berriarekiko hariak lotzen, eta oraindik existitzen ez den filma ahalik eta bisualen bihurtzen. Lehenak *Tombent les heures* (2018) filma aurkeztuko du, Montreuil-eko (Frantzia) kaleetan maitearen bila galtzen den neska baten ingurukoa. Amoedok *Europa* (2017) lana aurkeztuko du, bizipen pertsonalekin eta bere artxibotik abiatzen den Europarekiko miresmenaren galtzea ardatz dituen. Orellanak berriz, bost film labur erakutsiko ditu diseinua eta zinema nahastentzuztenak.

Aurtengoaren laburpen honekin gonbita luzatu nahi nuke, zinemazaleak Iruñeko kaleetara joan daitezen martxoaren erdialdean. Nazioartean esanguratsua den jaialdi honek badu lotura bertan egiten diren lanekin. Aspaldidanik dira zinemagile nafarren lanak inaugurazioan, Nafarroan gauzatu diren proiektuak ekoizten dira, Euskal Herriko lanen erakusleho eta hausnarketa-tokia da, bertako ekoizpenentzako industriaren topagune da... Hainbat zinemaldik nahiko lukete maila horretako inguruko lanek euren jaialdietan horrenbesteko presentzia izatea. Kasu honetan, behintzat, lorpen handia da. ●

*Jaso etxean bertan zientziari eta
teknologiari buruz jakin nahi
duzun guztia*

elhuyar
aldizkaria

HARPIDETU!